

Sonja Dimic

Sodnice in odvetnice, zakaj potem jokate?

»Prosim te, Žuža, ne bi malo bolj dvigala noge, tole je podobno že...«

»... pasjemu ovohavanju,« je zadihano zavpila.

Naslonil se je na klavir in se zadovoljno nasmehnil.

»Če bi malo bolj poslušala ritem, ti ne bi bilo treba citirati mojih velikih besed.«

Nagnila je glavo postrani, malo zamišljeno, malo gladiatorsko, in spet ni mogla ostati tiho.

»Imam pač glavo in noge, če še nisi opazil, dvomim.«

»Kaj dvomiš?«

Ukvarjanje z mladimi baletkami, ki ne bodo nikoli prišle dlje kot do zbora, je bilo jalovo delo, kljub temu pa je ljubil nemogoče stvari, zelo ljubil glasbo in te ošpičene zaletavke. Zato je vsako popoldne visel v tej okrogli sobi, poslušal napačne note predpotopnega mojstra, ki je včasih pozabil doma obvezni metuljček; se po vajah zapijal v gostilnah z umetniškimi pijandurami z umetnim pripovedovanjem umetnih pravljic, ob treh zjutraj pa pozvonil pri vratih v lastno stanovanje in objemal zaspano ženo, ki ga ni nadirala, ker ni dal delati dvojnih ključev. Ha, ha, saj mu tudi dovolila ni. Ha, saj ga je imela samo zato, da jo je lahko nategoval...

»Žuža, oprost, nisi opazila, da si se zredila, na tla te vleče...«

Kar bi rekla, bi bilo preveč, zato je samo zamahnila z roko proti njemu in prerezala gost in omamen zrak, prezračen in skrtčen oblak okrog njenih nog... saj ima ženo doma, pa naj njej meri špeh, če ga ima sploh kaj. Seveda ga ima, ne sicer zbitega in ritmično sklesanega, je namreč odvetnica, ki veliko presedi, je pa menda kljub temu primerno prevlečena... jo je že parkrat videla. Jo je že parkrat zabodla z očmi, jo je že parkrat pribila na križ, jo je že parkrat opljuvala in potem zadušila. Kako lahko nekdo, ki tako ljubi žametno drsenje nog po parketu, lastnih ali tujih, kako si lahko taka ženska brez kakršnegakoli sramu privošči sovraštvo do neke odvetnice.

»Baletke so angeli brez kril, krila skrivajo,« ga je citirala in se zakadila proti ogledalu. Včasih ga je citirala v mislih in pri tem pozabila na glavo.

»Kdo ima pa čez tvojo glavo?« ga je zaslišala.

»Baletke so angeli brez glave, glave skrivajo,« je obrnila kazalec v drugo smer.

»Samo pazi, da jo boš na koncu zmeraj našla. Žuža, veš kaj, daj, malo misli, kaj delaš, ne poskakuj za ritmom, poslušaj, kaj sledi, ne, kaj je, a me razumeš, poslušaj trenutek pred vstopom, ne pa da drviš za ritmom in potem čakaš, ko bi morala ravno najbolj... Usedi se.«

Posadil jo je na stol, šel k Metuljčku brez kril za klavirjem, se menil z njim, dobrohotno in trepljajoč ga po grbavem hrbtu, kažoč mu sumljiva mesta na notnem črtovju, smehljajoč se namrgodenemu starčevskemu vseznalstvu, potem pa ga že zagleda, kako spet teče proti njej, jo prijemlje za ramo in ji razlaga...

»Kaj naj zdaj, tega starca poslušam, kako išče notne liste pod klavirjem, Jaro, mene že noge bolijo, ne morem zdaj sedeti tukaj in poslušati njegovega škrtanja.«

Če je rekla, da jo bolijo noge, je pomenilo, da bi rada, da jo navije za pet ur in jo pusti plesati vaje ali pa program, karkoli, samo da lahko pleše, če je pa on na to odgovoril: »Ne zaslužiš, počakaj,« kar je zdajle tudi rekel, je pomenilo pa smrtonosni prepad, ki ga je v tistem trenutku spet začutil do svoje žene in njene sedeče odvetnice pod križem. »Preveč si živa, ne prehitvaj, najprej moraš slišati vso glasbo v zraku, potem te šele spustiti v telo, a je prav?« in je bil že spet na drugi strani, čim dlje od nje, ker jo mora pustiti samo, kadar posluša, že tako se težko vključi v golo glasbo brez gibanja. Stari Metulj je igral, onadva pa sta se gledala vsak na svoji strani in poslušala. To je znal že na pamet, ampak zanjo je pa dobro, da se nauči poslušati od zunaj, najprej od zunaj, potem šele od znotraj...

Kaj mu sploh pomaga, če pusti, da jo nateguje, če pa potem ne ve, kaj ji je, in joka? Odvetnica, ki malo nosljivo zagovarja svoje razdejane kliente, služi težke denarje in mu zmeraj, kadar se vrne ob treh zjutraj in jo nategne, joka naravnost v obraz, zakaj, pa še zdaj, pri trinajstih, ne, ni res, štirinajstih letih, ne ve. Obred. Ni obred samo glasba, tudi štirinajstletno parjenje je obred, le da je glasbi prišel do dna, svoji ženi pa ne. Zakaj se mu potem ponuja, če pa na koncu zmeraj joka? Poskušal je že govoriti z njo, ker je slišal, da potrebujejo ženske po tistem nežen pogovor, ampak to ni res. Pri njima je bilo ravno nasprotno. Ona se je zaprla vase in začela jokati brez besed, on je pa govoril in govoril ... neumnosti, ampak samo da je govoril, moral je, pa še to samo na začetku... spremenila ga je, njegova odvetnica s pravičnim razdajanjem in nepravičnim jokom na koncu. Imela je namreč nos za pravičnost, to je moral priznati, ne glede na to, da se je morala najbrž piflati tudi paragrafe, ampak tako, nagonsko, je bila zares izredno prepojena s pravičnostjo. Tega ne smeš, to ni prav, to ni pravično, to je... da je skakal po njej, to je pa pustila in celo zahtevala, čeprav si on včasih sploh ni želel ali pa ni imel časa; to je pustila, ker to je bilo pravično, pol na pol, pravično... kam je spadal tisti jok na koncu, pa ni vedel in nikoli ne bo, oba bosta starčka, pa bo še zmeraj jokala. Ja, najbrž ga bo hotela tudi takrat, ko bosta že stara, prepričan je, ker je preveč pravična. Pa ko bi bila pri zapeljevanju vsaj mučeniška, je bila pa zares zapeljiva, z glavo in telesom prisotna, pravična... Zakaj joka? Da ne joka zaradi njega?

Z enim ušesom je poslušal glasbo, z enim očesom gledal Žužo in nadzoroval njeno ponotranjanje glasbe, ostala dva vsiljivca je imel pa zaprta, slepa in gluha. Ženo vendar ljubi.

»Zdaj si slišala.« Zavila je oči pri teh njegovih besedah, ker je menda včasih igrala klavir in je imela nekaj pojma.

»Ja, Jago.«

»Zdaj pa od tam naprej, ko čakaš na ostale.«

»Ja, Jago.«

»Prosim?«

»Nič. Če se boš še malo ukvarjal samo z mano, bom dobila greben.«

»Ne bi škodil, bi mislila vsaj na greben, medtem ko plešeš.«

»Zakaj zmeraj vpiješ name, da nič ne mislim, če si pa skoraj glavo razbijem, tako mislim, a se ne opazi?«

»Ne mislim jaz tistega mišljenja, ampak ritem. Z ritmom moraš misliti, a te še zmeraj nisem naučil, z ritmom, ti moraš imeti ritem namesto možganov...«

»Kje?«

»V glavi.«

»Ja? V glavi?«

Nekaj časa je trajalo tole njuno igračkanje z besedami, na koncu se je pa še zmeraj, zdajle in drugič, zgodilo samo eno, zmeraj, kar naenkrat se je sesula... tudi Žuža...

»Jago, slaba sem, ne muči me, ne morem, pa še redim se, saj sam praviš, še v zboru se ne ujamem, pusti me, bolj se boš ukvarjal z mano, manj bom napredovala...«

Vse je čisto navaden pokol... žena joka, tale leži na tleh in stoka... kaj je zdaj to, so vse ženske, s katerimi se znajde skupaj, jokave reve ali pa je on tak človek, da izvablja iz njih vedno iste reakcije? Nekaj je na njem, kar poraja jok v ženskah, to je že neznosno, kaj bo z njim, samo tolažiti mora, nič drugega ne dela cele dneve, samo boža in miri prestrašene ženske. Ampak potem, še prej jih pa do tega temeljito pripravi, poišče pravo mesto in ... vbode. Ua ua ua ua ua... »Dobro, ne deri se, ljubica, ne jokaj,« reče doma ženi, kaj naj reče pa tej, saj se komaj poznata, ravno toliko se šele poznata, da vesta, da se bosta enkrat v prihodnosti znašla skupaj v postelji, drugače se pa res šele komaj poznata... prejšnji teden so imeli skupne vaje, potem je on opazil, da bi rabila še dodatne vaje, ker ni ujeta z ansamblom, pa sta prišla včeraj, ampak ni bilo zadosti, zato so se zmenili z Metuljčkom še danes... pa že joka... Naj jo poboža? Res se misli zjokati na njegovih ramenih, zdaj pa res ne ve, ali so kriva ta njegova ramena ali pa njegovo govorjenje... nekaj je. »Zakaj jokaš, ljubica?« reče doma ženi in se počuti, kot da je vklopil mrzlo stikalo na mrzli steni, kaj pa ta, ta mu je pa takoj povedala, zakaj joka, zato vendar, ker ne bo nič iz nje, saj on to ve, ampak ni navajen, samo to je, ni navajen, da bi mu ženska povedala, zakaj joka. Žena mu ne pove, samo nastavlja se mu, tale se mu pa nastavila še ni, razložila pa že, zakaj spet spušča smešni ženski jok... ženske so res smešne, kadar jokajo, bolj kot moški. Kdo je že to rekel? On? Citira samega sebe?

Objel je Žužo, pa ni vedel, da je ona prav na to ves čas čakala. Jokala in čakala, ženski trik, on je pa ravno prav brihten, da takoj nasede. Z jokom se vse doseže, to je tako preprosto, kot je boleče. Da njegova žena zmeraj joka, potem ko jo na njeno željo nategne, tega seveda ni vedela, če bi ji povedal in jo potem vprašal za nasvet, bi mu pa gotovo rekla: »Ni potešena, poskrbi za to, pa bo.«

Vendar pa... kako postane vse bolj zapleteno, ko ženska, ki jo misliš nekoč peljati v posteljo, začne jokati in ne ve, da njegova žena ne joka zato, ker ni potešena; ker je, to dobro ve, je, ker je daleč preveč pravična, da bi igrala... kako vse zaplete, ne da bi vedel, kako zna vse zaplesti, pa še sama ne ve... nič, on je kriv, ne one, on. Zaradi njega jokajo. Za ženo še ni ugotovil pravega vzroka, za tole Žužo ga je pa že. Zaradi njega joka.

Pomignil je starcu za uglasenim klavirjem, naj začne jokati. Starec, ki je danes spet pozabil metuljček v spodnjem predalu kredence, se je sklonil in začel jokati.

Prijel je zdaj Žužo za tanko roko, zapustila sta okroglo sobo za baletne angele, stopila na cesto... zadržal jo je z roko in se postavil pred nekoga sredi pločnika, ga prijel za rame: »Jokaj, človek,« on ga je čudno, izpod čela, pogledal in se mu izognil, šel naprej, še vedno presenečen... prišel je že drugi... onega ni bilo več, izgubil se je v gneči...

Žuži so še vedno tekle solze po licih, on je pa stal z njo med hitečimi ljudmi in jima govoril, tiho, z nevidno spremljavo baletne tišine, ki je odvozlala vezalke na Žužinih copatih, se ji dvigovala pod kratko krilce in obvisela v ritmu, ne v možganih... z možgani se ne da jokati... »Veš, Žuža, moja žena joka, kadar jo nategnem,« je govoril, medtem ko sta stala sredi gneče, on v ohlapnih hlačah in majici, ona v debelih nogavicah, baletnih copatih in dressu... »Zakaj jokaš?« Trdno ga je držala za zapestje, neki debelih je butnil vanjo, da je skoraj omahnila, vendar je še zmeraj jokala, ihtela, pustila, da so ji solze polzele na njune sklenjene roke... »Zakaj vse ženske jokate, kadar ste z mano?« Zdaj je šlo že njemu na jok, čutil je v grlu, kako se mora zadrževati, da ne tuli kot angel, ki je zasačil svojo ženo, da z drugim angelom v postelji nikoli ne joka. »Zakaj vsi jokate, kadar sem z vami? Nisi videla, stari tudi začel jokati, ko sem ga pogledal, si videla in tako je zmeraj... ti tudi... kar izbruhnete... že vnaprej vem zmerom...« Otroško ga je pogledala s tistim suhim in mokrim obrazom, otroško, vendar resno in globoko, kot da sploh ne bi malo prej tako krčevito ihtela in prelivala solz po njenih še ne krščenih rokah... »Oh, Jago, saj jaz sploh ne jokam zares. Samo zato, ker sem mislila, da se bova tako hitreje zblížala, drugače sploh ne bi, če bi vedela, saj jaz nikoli ne jokam, ne veš tega, ampak jaz nikoli zares ne jokam, samo delam se, drugače sploh ne... Ne jokaj, Jago...«

Dvignil je glavo, pri tem opazil, da se jima bliža neki znanec, in ga je postalo sram, ker je stal z baletko sredi pločnika in celo jokal, korenjak, stari, mulo zapiti, kline, prijatelj moj... sklonil je glavo in se malo obrnil, da ga ne bi opazil... Zdaj je imel obraz tik njenega... »Ne jokaš, kako to, a res?«

»Ne. In Metuljček je tudi jokal zaradi mene, ne pa zato, ker si mu ti ukazal, ali kaj si rekel prejle, ne zaradi tebe, ampak zato, ker je bilo vse tako žalostno... zakaj bi pa zaradi tebe jokal, samo misliš si, pa ni res, zato misliš, ker premišljuješ ves čas o ženi... kdaj joka ona, praviš?«

Zdaj mu je bilo malo nerodno. »Potem...«

»On je jokal zaradi mene, ker se mu smilim, on tudi vidi, da ne pridem nikamor naprej, saj je že vsem jasno, samo jaz še vztrajam, pa nimam nič od tega.« Bolno se je nasmehnila: »... čeprav me to ne prizadene tako, kot ti misliš in kot bi me moralo, me sploh ne, če mi ne gre, kaj pa naj, saj imam poklic, kmalu ga bom imela, še dobro leto, če ne gre, ne gre, pa preveč časa tudi vzame...«

»Stopiva nekam na stran, gledajo.«

»Kdaj, praviš, joka ona? Potem?«

Potegnil jo je s pločnika na hodnik, ker je od daleč spet zagledal nekega znanca.

»Ja.«

»Zakaj?«

»A ti sploh veš, kdaj jaz mislim?«

»Ja, potem... kako se temu reče... ko...«

»A nisi slišala prej, ko sem rekel... potem, ko jo nategnem...«

Očarljivo se je zasmejala, najmanj tako, kot da sta že v postelji in ji kaže to, česar se ne more imenovati, ampak je zanj potem, zanjo pa, ko...

»Zakaj pa joka?«

Iskreno jo je pogledal:

»Ne vem.«

Mračen hodnik baletne šole, ona oblečena v krilce, ženska, on do dna potrta, ji razlaga, kako njegova žena... ko. Ne bi bilo bolje, če bi bil zdajle tukaj zraven kakšen prijatelj, ne pa tale ženska? To stvar še poslabša. Izgubil bo vso veljavo v njenih očeh, s tem ko je izdal, kako se obnaša njegova žena, ker če je taka ena, bodo vse, torej bo tudi njej naredil nekaj takega in bo tudi ona jokala... ko. Potem je skušal pogledati na vse stanje kot na odrsko zmešnjavo, kjer plesalci pojejo, godbeniki plešejo, režiser in drugi pa stojijo ob strani in jokajo pred očmi občinstva.

Nehal je misliti na vse skupaj, ampak je samo sam pri sebi, naskrivaj jokal.

»Pleši malo, Žuža, da vidim, če res ne bo nič iz tebe.«

»Vratar naju gleda, ne morem.«

Tukaj vratar, tam znani obrazi, klinci, prijatelji, katerih žene najbrž ne jokajo potem, ko...

»Vsceno malo pleši, ure še ni konec, najbrž naju Metuljček še zmeraj čaka, če se je seveda že izjokal...« je turobno dodal, ker je spet pozabil, da nima pred sabo prijatelja, starega klinca... ženska. Za moškega ve, kaj bi mu rekel, ker se je o tem že enkrat pogovarjal z nekim prijateljem, ampak ne baletnikom, za žensko... priložnost. »Žuži, mogoče neumno, ampak kaj ti misliš o tem, zakaj joka, ženska si, saj je neumno, ampak... zakaj, misliš?« Medtem jo je držal za roko, kot da čaka samo še na to, da mu pove svoje mnenje o njegovi ženi, ki joka potem... ko... potem se pa takoj vrže nanjo in jo nategne... mogoče celo na čisto enak način kot svojo ženo...

»Zakaj? Zakaj, kaj jaz vem, zakaj, mogoče je živčna. Mogoče je... mogoče te ne mara, mogoče ima kakšnega, jaz ne vem, zakaj joka. A si jo sploh vprašal, po mojem bi jo moral vprašati, ampak ob pravem trenutku.«

»Saj sem jo vprašal, pa samo odkimava z glavo in naprej joka.«

»Pa... pa... a ji je sploh všeč?«

Spet sta skočila v svoje zelje in kradla...

»Kako misliš, všeč, saj sama hoče.«

»Sama hoče, potem pa joka?«

»Ja.«

»Čudno. Tega pa niti jaz ne razumem, pa sem ženska.«

Ja, ženska si, a moraš to še poudarjati.

»Kakšna je pa drug dan?«

»V redu. Kot da je pozabila.«

»Ah, poslušaj, po mojem pa... po mojem pa...«

Razumem, kaj misliš, ja. Da ji ne pride. Če bi bil jaz ženska, tvoja prijateljica, bi naglas čenčala, tako se pa še pravočasno spomniš.

»Kaj? Vem, kaj misliš.«

»Res? Kaj pa mislim?«

No, zdaj gre že obema na smeh. Kaj pa če ona tudi joka? Ne bi prenesel, že tista mučenja so zadosti. Ampak njej pride, res ji pride, madona, saj govori kot na palcu, ampak res, ne igra, saj čuti, vse se ujema, vse je prebral, nosil knjige iz knjižnic in jih skrival pred njo, ker bi jo užalil, ker ga slučajno zanima, zakaj tale njegova žena, odvetnica na visokem položaju, takoj zatem pade v neutolažljiv jok in počne to že nič več, ne, kot celih štirinajst let. Tisti prijatelj mu je enostavno rekel: »Loči se, saj imaš razlog, če ti prikriva, predlagaj ji, da se ločita.«

Kaj pa otroci? Štirje? Luknje v zakonu pozna, odvetnica je, pametna, tudi so-vražna, če je treba; lahko reči, naj se loči, obrnila bi ga, saj ima podobne primere vsak dan v službi. Le da je še ni vprašal, če tiste ženske potem tudi jokajo. Sicer se pa tudi noče... zakaj bi se ločeval? Domov nosi več denarja kot on, otroke mu je spravila na svet, mogoče se je še preveč potrudila, dva manj bi bilo tudi v redu, ampak to so ženske stvari... pusti mu, kadar hoče ali noče, ni ji odveč, ni mučenica, ni mrzla, ni počasna, ni... prosim, bral je o vsem v tistih knjigah in primerjal, pa se vse ujema. V redu žena. On je pravzaprav večja zgaga kot ves tisti njen jok... ob treh hodi domov, kje je pa še to bral, ob treh... pa ga nikoli ne vpraša, kje si bil, a si s kakšno spal, nikoli je ne vpraša, ampak samo... tako kot obred. Zakaj se sploh muči s tem razglabljanjem, če je pa zraven njega ženska, ki ve, kje se bosta kmalu znašla... zapleteni umetniki, nezapletena umetnost.

Prijel jo je za špičasto brado.

»Veš, da se rediš, a ne? Težka si. Kaj pa sploh študiraš?«

»Nič se ne redim, samo ti me preveč natančno ogleduješ!«

»Prav, te pa preveč natančno ogledujem.«

Nekaj časa sta samo prisluškovala korakom na pločniku in čakala, kaj bo drugi rekel, karkoli bi bilo... »Kaj študiraš, praviš?« Ponovil je nevtravno vprašanje in ni pričakoval, da bo posadil odgovor spet oba nazaj v tisto obgrizeno zelje, kjer bosta spet kradla in... ona bo spet jokala.

»Pravo, zakaj?«

Roka na njeni bradi je obmirovala, potem pa stisnila. »Pravo? Kaj pa boš potem?«

»Sodnica.«

»Sodnica.«

»Kaj me stiskaš?«

Norčavo ga je prijela za roko: »Tebi že ne bi sodila.«

»Zakaj pa ne?« Presenetil jo je njegov strogi glas.

»Kaj pa je, a ti ni všeč...?«

»Ja, ja, mi je všeč, kar bodi sodnica. Če se ne boš preveč zredila, boš kar v redu sodnica.«

Dve strani. Obe pravični... in jok vmes.

Ko sta se kasneje znašla v nekem kabinetu, je ugotovil, da res prinaša samo jok... tudi Žuži, vsem.